

## **NOTULEN van de vergadering van stemgerechtigde aangeslotenen, gehouden op zaterdag 22 juni 2024 in De Balie te Amsterdam**

---

### Aanwezig namens het bestuur:

De heer F. Rottenberg, voorzitter  
De heer M. Verhoef, penningmeester  
De heer F.A. Ribbens, secretaris  
Mevrouw A. Bon, vicevoorzitter  
De heer A. Roskam, bestuurslid  
De heer J. Thijssen, bestuurslid  
De heer R. Bogaarts, bestuurslid

### Aanwezig namens de directie:

Mevrouw H. Verschuur, directeur Lira  
Mevrouw J. Haagmans, adjunct-directeur Lira

### Aanwezig namens het bureau:

De heer Hein van Leeuwen, directeur Cedar  
De heer Jochem Donker, hoofd juridische zaken Cedar  
Mevrouw T. van Hattem, teamleider Lira  
De heer J. Laros, beleidsmedewerker Lira  
De heer M. van Dam, medewerker Lira  
Mevrouw S. Bemer, medewerker Lira (notulen)

### Afwezig met bericht:

De heer M. van der Werf, bestuurslid

---

## **Agenda**

15.45 - 16.00 uur	<b>Virtuele ontvangst voor Lira-aangeslotenen</b>
16.00 - 16.45 uur	<b>Jaarvergadering van Stichting Lira</b>  <b>Jaarverslag 2023, beleid 2024 en verder</b> <ul style="list-style-type: none"><li>• Toelichting door bestuur en directie</li><li>• Gelegenheid voor de aangeslotenen om vragen te stellen en hun oordeel uit te spreken over het gevoerde en te voeren beleid door Lira, en door het Lira Fonds inzake sociale, culturele en educatieve doelen.</li></ul> <b>Benoeming en herbenoeming bestuursleden</b> <ul style="list-style-type: none"><li>• Julien Ignacio voor benoeming als bestuurslid op bindende voordracht van de Auteursbond.</li><li>• Maaïke Bergstra voor benoeming als bestuurslid op voordracht van de Auteursbond.</li><li>• Felix Rottenberg voor herbenoeming als voorzitter door de vergadering van stemgerechtigde aangeslotenen op niet-bindende voordracht van het bestuur.</li></ul> <p>Zo nodig: stemming over de kandidaten.</p> <b>Rondvraag en sluiting</b>
17.00 - 17.30 uur	<b>Videopresentatie en paneldiscussie</b> over de invloed van AI op schrijvers
17.30 - 18.00 uur	<b>Borrel</b>
18.00 - 20.00 uur	<b>Diner</b>

## **Opening**

De voorzitter, Felix Rottenberg, opent de jaarvergadering om 16:05 uur en heet de aanwezigen in de zaal en online van harte welkom.

In 1986 was Kees Holierhoek mede initiatiefnemer van de oprichting van Lira. Het is bijzonder hoe hij voor schrijvers, vertalers en freelance journalisten het pad van collectief beheer heeft weten uit te stippelen met als resultaat een miljoenenincasso. Pionier en visionair Kees overleed op 23 september 2023. Hij blijft dicht bij ons. De vergadering herdenkt Kees Holierhoek.

Directeur Hanneke Verschuur, adjunct-directeur Jessica Haagmans, penningmeester Rien Verhoef, en beleidsmedewerker Jasper Laros geven een toelichting op het jaarverslag 2023 en het beleid 2024 en verder. Voor de aangeslotenen is er gelegenheid om vragen te stellen en hun oordeel uit te spreken over het door Lira gevoerde en te voeren beleid en over het door het Lira Fonds gevoerde en te voeren beleid inzake sociale, culturele en educatieve doelen. Op dit moment telt Lira bijna 16.500 aangeslotenen.

## **Jaarverslag 2023, beleid 2024 en verder**

### **Financiële toelichting**

Penningmeester Rien Verhoef neemt het woord. De rechtenopbrengst in 2023 kwam met bijna € 32 miljoen een fractie hoger uit dan in 2022, en daarmee voor het vierde jaar op rij boven de 30 miljoen. Lira blijft nog altijd hopen op een hernieuwde, reële incassostroom uit Video on Demand en verdere online exploitatie van werken.

De uitgekeerde gelden liepen eveneens tegen de € 30 miljoen. Dat is minder dan in het recordjaar 2022, maar dat werd ook vertekend door grote Leenrecht-meevallers als de nabetaling uit België en de compensatie in het kader van de Bibliotheek op School, door de vrijval van reserveringen in het Reprerecht en door een nabetaling BMS over oudere jaren.

Hoewel Lira's kosteninhouding van 8% op de uitgekeerde gelden op zichzelf reëel is om onze exploitatie te dekken, is besloten tot een gerichte verlaging van het, dankzij alle meevallers sterk opgelopen, eigen vermogen. In 2024 zal in plaats van 8%, 4% worden ingehouden en bewust een tekort van een half miljoen worden begroot. Verder is uit het eigen vermogen een dotatie van 625 duizend euro aan het Lira Fonds gedaan, waarmee de op termijn te voorziene verhoging van de socu-inhouding wordt uitgesteld.

Met de nieuwe politieke wind in ons land wacht ook Lira onzekere tijden. Lira's incasso is deels wettelijk verankerd en wordt daarnaast deels mede door de overheid bekostigd. De penningmeester zal nauwgezet de gevolgen van nieuw keuzes van de overheid volgen. Gelukkig mogen we ons sinds jaar en dag verheugen in een gedegen kostenbeheersing en een stabiele basis, mede te danken aan onze dienstverlener Cedar.

### **Knipseldiensten**

Adjunct-directeur Jessica Haagmans licht toe dat er in de afgelopen jaren ontwikkelingen zijn geweest bij de vergoedingen die worden uitgekeerd voor de digitale knipselkrant. Destijds waren er 2 regelingen; één via Clip en één via Profactys. Clip is een paar jaar geleden gestopt met haar activiteiten, Profactys was nog actief. Begin vorig jaar kreeg Lira bericht dat de activiteiten van Profactys waren gestaakt. De aandeelhouders hebben een nieuw bedrijf opgericht, ArtikelPro, waar vrijwel dezelfde activiteiten worden verricht. Lira is in gesprek met ArtikelPro om te bezien of we tot goede afspraken kunnen komen voor een redelijke vergoeding. Op de vraag van een aangeslotene hoe hoog de vergoedingen zijn, laat Lira weten dat deze incasso relatief niet groot is, maar dat we dit vanuit een principieel uitgangspunt niet kunnen laten lopen.

### **Auteurscontractenrecht**

Directeur Hanneke Verschuur legt uit dat in de Tweede Kamer op dit moment een voorstel tot verdere aanscherping van het Auteurscontractenrecht ligt. De laatste wetwijziging in 2015 is in

2020 geëvalueerd in opdracht van het Ministerie J&V - en gebleken is dat het Auteurscontractenrecht de positie van de makers nog altijd niet voldoende waarborgt.

De markt is al jaren uit balans. Door toegenomen machtsconcentratie van opdrachtgevers is het voor individuele makers feitelijk onmogelijk hun recht en dus hun vergoedingen te halen. Door de komst van steeds meer online exploitatie is deze onbalans verder toegenomen. Het wetsvoorstel dat nu in behandeling is bij de Tweede Kamer voorziet in enkele kleine aanpassingen met flankerend beleid als stok achter de deur. Makers zou graag zien dat de wet op diverse punten wordt aangescherpt.

Met name voor VOD heeft de wetgever, net als in 2015, helaas niet gekozen voor een verplicht collectief beheerde proportionele billijke vergoeding die niet voor afstand vatbaar is (zoals bijvoorbeeld sinds 2015 wel voor kabeldoorgifte bestaat). Uit de evaluatie bleek, dat de huidige vrijwillige marktafspraken voor VOD ontoereikend zijn. Toch zijn op dit moment de beroepsorganisaties en de collectieve beheersorganisaties, waaronder Lira, wederom aangewezen op een vrijwillige deal. Die onderhandelingen lopen nog.

Voor heel veel meer informatie over de op handen zijnde wetswijziging verwijst Lira naar de website [Platformmakers.nl](http://Platformmakers.nl)

Een aangeslotene vraagt zich af hoe de percentages in modelcontracten tot stand komen. Dit is een zaak van de Auteursbond, niet van Lira. Jeroen Thijssen geeft aan, dat er in het nieuwe modelcontract met een staffel wordt gewerkt: bij hogere verkoop ontvangt de auteur ook een hoger percentage.

### **E-luisterboeken**

Hanneke Verschuur licht de leenvergoedingen voor luisterboeken, e-luisterboeken en e-books toe. Voor elk van deze boekvormen verloopt de vergoedingenstroom net weer even anders.

Sinds 2019 ontvangt en verdeelt Lira de leenvergoedingen voor e-books onder de tekstmakers. Op grond van het Convenant e-lending ontvangt Lira ten behoeve van de verdeling inzage in de uitgeleende e-boektitels en de bijbehorende beschikbare vergoedingen. Die kunnen per titel verschillen, afhankelijk van de afspraken die de uitgever daarover heeft gemaakt.

Voor e-luisterboeken geldt dit niet. Luisterboeken zijn verkrijgbaar op cd, als stream voor een luister-app of als downloadbaar mp3-bestand. Wanneer een luisterboek op een fysieke drager wordt uitgeleend door openbare bibliotheken, ontvangt Lira van Stichting Leenrecht de beschikbare leenrechtvergoedingen ter verdeling. Het gaat dan om uitleningen van voorbespeelde e-readers, discs of sticks. Dit komt wel voor, maar slechts in zeer geringe mate.

Het leeuwendeel van de uitgeleende luisterboeken wordt in digitale vorm uitgeleend, namelijk als e-luisterboek via de Luisterbieb van de Bibliotheek Online. In tegenstelling tot e-books, vallen de e-luisterboeken echter niet onder het Convenant e-lending.

Via Lira zijn hiervoor dus geen vergoedingen beschikbaar: auteurs en vertalers moeten over een uitleenvergoeding dus zelf afspraken maken met hun uitgevers.

Luisterboeken worden niet alleen uitgeleend door de bibliotheken natuurlijk. Er zijn ook commerciële initiatieven zoals Storytel, Kobo Plus en Luisterrijk, waar luisterboeken in een abonnement tegen een vergoeding voor de consument beschikbaar zijn. Hiervoor is ook geen collectieve incasso via Lira beschikbaar. Net als voor de (niet commerciële) bieb-uitleningen, moeten auteurs dus zelf daarover met hun uitgevers afspraken maken.

Vanuit de vergadering wordt aangevuld dat de Auteursbond een onderzoek zal starten naar de inkomsten van luisterboekgeld.

Een aangeslotene vraagt naar haar gesproken boek. Haar roman is jaren geleden opgenomen in de bibliotheek van Passend Lezen, het werk wordt nu echter verkocht als een commercieel luisterboek. Gesproken boeken zijn exclusief verkrijgbaar voor mensen die blind, slechtziend of dyslectisch zijn of een andere leesbeperking hebben. Lira incasseert niet voor gesproken boeken. Haar uitgever zou actie moeten ondernemen. Lukt dat niet, dan kunnen auteurs bij conflicten worden bijgestaan door Stichting Rechtshulp Auteurs. In het komende Lira Nieuws zal er opnieuw aandacht besteed worden aan hulp en advies over bijvoorbeeld contracten met opdrachtgevers.

### **Erfgoedinstellingen**

Jessica Haagmans vertelt dat op 9 juli de feestelijke ondertekening van een koepelovereenkomst over digitalisering van geschriften (kranten en tijdschriften) met de Koninklijke Bibliotheek gepland staat. De KB treedt in deze mede op namens de Nederlandse erfgoedinstellingen. Deze ondertekening mag wel een mijlpaal worden genoemd.

Jessica gaat in op de ontwikkelingen rondom grootschalige digitalisering vanaf 2008. Vanaf dat jaar werd door FOBID (koepel van de Nederlandse wetenschappelijke bibliotheken) en VOICE (vertegenwoordigers van auteursrechthebbers) op basis van een intentieverklaring een commissie ingesteld die de opdracht had om de totstandkoming van overeenkomsten voor digitaliseringsprojecten te bevorderen.

Dit heeft in 2010 geleid tot een overeenkomst met de KB over de digitalisering van kranten. De hoop was destijds dat dit een startpunt zou zijn voor velen ander archieven en erfgoedinstellingen om overeenkomsten af te gaan sluiten. Helaas was dat niet het geval. In 2013 volgde nog een rechtszaak tegen het Regionaal Archief Leiden.

Langzamerhand zag iedereen echter in dat collectief regelen eigenlijk de enige optie was. In 2013 zijn de CBO's samen met de erfgoedsector richting wetgever gestapt met een pleidooi om o.b.v. gedeelde uitgangspunten wettelijk een Extended Collective Licencing (ECL)-model te verankeren. De Europese wetgever was intussen echter ook al bezig met een richtlijn en daarom wachtte de Nederlandse wetgever af. Medio 2021 is de nieuwe EU-richtlijn geïmplementeerd, met Extended Collective Licencing als oplossing voor de grote digitaliseringsprojecten van Erfgoedinstellingen en archieven.

Om afspraken over ons erfgoed vlot te trekken nodigde OCW in 2021 de verschillende betrokkenen uit voor stakeholder dialogen over ECL voor Out Of Commerce werken. En nu, na ruim 3 jaar, is er overeenstemming. De overeenkomst loopt 10 jaar en wordt stilzwijgend verlengd. Elke 3 jaar zal worden geëvalueerd en bekeken of er aanpassingen nodig zijn.

### **Nieuwe portal Lira Fonds culturele aanvragen**

Jasper Laros, beleidsmedewerker Lira, vertelt iets meer over het vernieuwde proces voor culturele aanvragen bij Lira Fonds.

Sinds 1990 heeft Lira Fonds vele duizenden culturele projecten mede mogelijk gemaakt. Deze projecten worden betaald uit de zogeheten 'socu-inhoudingen', die Lira doet op collectieve geldstromen ter besteding aan sociale, culturele en educatieve doelen. De culturele subsidies van Lira Fonds worden vooral besteed aan schrijfp opdrachten en voordrachten op literaire evenementen en poëziefestivals, bijdragen aan de honoraria van toneelschrijvers en prijsuitreikingen.

Nog niet zo lang geleden was de procedure van Lira Fonds dat aanvragen op papier en in zesvoud – mét aanvraagformulier en diverse bijlagen – moesten worden ingeleverd. Door de introductie van een portal komt er van begin tot eind nu geen pen of papier meer aan te pas.

Ieder jaar kunnen culturele organisaties in 5 rondes per jaar hun aanvraag indienen. De projectomschrijving, de financiële onderbouwing en de cv's en motivaties van auteurs kunnen nu direct in de portal worden gezet, waarbij ook direct de honoraria bij de gekozen activiteiten

moeten worden ingevuld. Na het indienen beoordeelt een deskundige adviescommissie alle binnengekomen aanvragen. Het bestuur besluit vervolgens, op basis van deze adviezen, over de toekenningen. Wordt een subsidie toegekend en is een project eenmaal uitgevoerd, dan ontvangt de organisatie automatisch het verzoek de eindverantwoording in te dienen. Ook dat proces is geautomatiseerd en sterk vereenvoudigd.

De nieuwe procedure heeft zijn vruchten al afgeworpen. Sinds september 2023 worden ook geen losse e-mails en pdf-documenten meer verstuurd. Alles is geautomatiseerd. Daarom kan Lira Fonds veel sneller vaststellen of een aanvraag al dan niet aan de voorwaarden voldoet en – na afloop – of de eindverantwoording van het project in orde is en er kan worden uitbetaald.

### **Oordeel en stemming over het gevoerde en te voeren beleid**

De voorzitter vraagt of de aangeslotenen zich met het gevoerde en te voeren beleid kunnen verenigen. De aangeslotenen stemmen in met het gevoerde en te voeren beleid van Lira en Lira Fonds. De voorzitter dankt de relaties voor het vertrouwen in het beleid dat we voor beide stichtingen hebben gevoerd.

### **Benoeming en herbenoeming bestuursleden**

Het Lira bestuur neemt afscheid van Jeroen Thijssen en Atte Roskam en dankt de bestuurders voor hun inzet de afgelopen jaren.

### **Julien Ignacio voor benoeming op bindende voordracht van de Auteursbond.**

Er zijn geen tegenkandidaten gesteld. Julien Ignacio wordt voor een periode van drie jaar benoemd.

### **Maaïke Bergstra voor benoeming als bestuurslid op niet bindende voordracht van de Auteursbond.**

Er zijn geen tegenkandidaten gesteld. Maaïke Bergstra wordt voor een periode van drie jaar benoemd.

### **Felix Rottenberg voor herbenoeming als voorzitter door de vergadering van stemgerechtigde aangeslotenen op niet-bindende voordracht van het bestuur**

Er zijn geen tegenkandidaten gesteld. Felix Rottenberg wordt voor een periode van drie jaar herbenoemd.

### **Rondvraag en sluiting**

Er zijn geen vragen of stemmen vooraf ontvangen. Er zijn geen vragen voor de rondvraag. De voorzitter dankt de aangeslotenen voor hun (online) aanwezigheid en sluit de vergadering om 17:15 uur.

### **Videopresentatie en paneldiscussie over de invloed van AI op schrijvers.**

Een video van David Grundy, werkzaam voor de Engelse zusterorganisatie ALCS, laat zien dat AI een handige assistent kan zijn bij het schrijven van een boek, maar niet in staat is tot het schrijven van een originele thriller. Onder leiding van scenarioschrijver Bert Bouma praten onderzoeksjournalist Jolanda van de Beld, scenarist Brian De Vore en Vertaler Anne Marie Koper over de uitdagingen van AI.